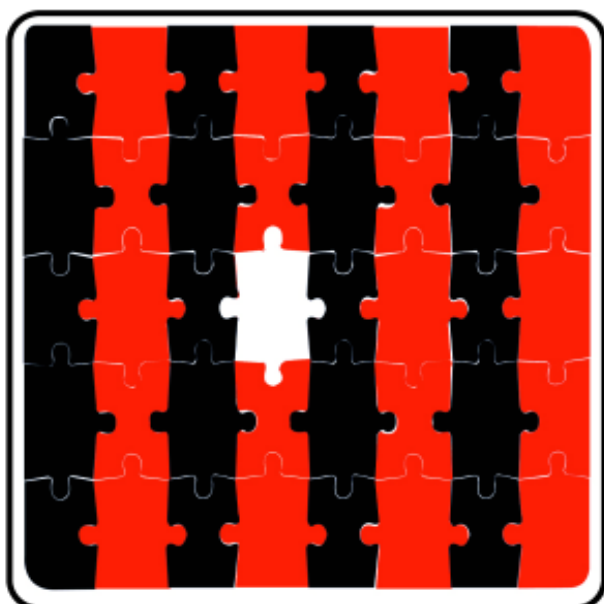

การประกันคุณภาพการศึกษา
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
2547

การประกันคุณภาพการศึกษา
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

คำนำ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือได้ตระหนัก และเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษามาโดยตลอด นับตั้งแต่ที่ทบวงมหาวิทยาลัยได้ประกาศนโยบาย และแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษา เมื่อปี พ.ศ. 2539 สถาบันได้นำนโยบายดังกล่าวสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ด้วยการสร้างความเข้าใจ เพิ่มพูนความรู้ และส่งเสริมประสบการณ์ให้แก่บุคลากรของสถาบัน ในเรื่องเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา พร้อมทั้งได้กำหนดแนวทางการพัฒนาด้านการประกันคุณภาพไว้ว่า “จะสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง” พร้อมทั้งมีการกำหนดนโยบายและมาตรการด้านการประกันคุณภาพการศึกษาไว้อย่างชัดเจนในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) และแผนกลยุทธ์พัฒนาสถาบันระยะยาว 15 ปี ซึ่งสถาบันสามารถดำเนินการตามแผนที่วางไว้ได้อย่างเข้มแข็ง โดยได้รับความร่วมมือจากบุคลากรเป็นอย่างดี

เอกสารฉบับนี้ได้จัดทำขึ้นเพื่อเสมือนหนึ่งเป็นแนวทางที่จะให้บุคลากรของสถาบันได้มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง และชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งในภาพรวม และสิ่งที่สถาบันได้ดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

ขอขอบคุณบุคลากรของสถาบัน ผู้มีส่วนร่วมทุกท่าน ทั้งผู้ที่ให้องค์ความรู้ และผู้ที่ให้ประสบการณ์เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา จนทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือมีความก้าวหน้ามาจนถึงวันนี้

(ศาสตราจารย์ ดร.ธีรฤดี บุญยโสภณ)

อธิการบดี

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ค
สารบัญแผนภูมิ	ฉ
บทที่ 1 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	1
ความเป็นมาและเอกลักษณ์	1
ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ	2
สถานภาพทางกายภาพ	3
โครงสร้างองค์กรและการบริหาร	3
หลักสูตรและการเรียนการสอน	4
บทที่ 2 สาระเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา	5
ความเป็นมาของการประกันคุณภาพการศึกษา	5
ความจำเป็นและหลักการในการประกันคุณภาพการศึกษา	6
กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา	7
กฎกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2546	10
บทที่ 3 การประกันคุณภาพการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ	13
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือกับการประกันคุณภาพ การศึกษา	13
ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา	15
วงจรการประกันคุณภาพ	16

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
องค์ประกอบคุณภาพ	17
การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง	18
กลไกการประกันคุณภาพ	20
บทที่ 4 การประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน	23
วัตถุประสงค์ของการประเมินตนเองและการจัดทำรายงาน	
การประเมินตนเอง	23
หลักการสำคัญของการประเมินตนเองและการจัดทำรายงาน	
การประเมินตนเอง	24
ประโยชน์ของการประเมินตนเองและการจัดทำรายงาน	
การประเมินตนเอง	25
การเขียนรายงานการประเมินตนเอง	25
การจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถาบันเทคโนโลยี	
พระจอมเกล้าพระนครเหนือ	26
ผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน	28
ขั้นตอนการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน	28
บทบาทของหน่วยงานที่รับการประเมินคุณภาพภายใน	32
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพภายนอก	35
การประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา	35
ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประเมิน	
คุณภาพภายนอก	36
วัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพภายนอก	36
ผู้ประเมินภายนอกระดับอุดมศึกษา	36

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทบาท หน้าที่ และจรรยาบรรณของผู้ประเมินภายนอก	37
กระบวนการประเมินคุณภาพภายนอก	38
มาตรฐานและตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก	
ระดับอุดมศึกษา	40
ประโยชน์ที่ได้รับจากการประเมินคุณภาพภายนอก	41
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือกับการประเมิน	
คุณภาพภายนอก	42
บทที่ 6 บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรต่อการประกันคุณภาพการศึกษา	43
บทที่ 7 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	47
บรรณานุกรม	53
ภาคผนวก	57
เอกสารการประกันคุณภาพการศึกษาที่เกี่ยวข้อง	59
ปฏิทินการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง และการประเมินคุณภาพ	
การศึกษาภายใน สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	61

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของ สจพ.	15
2	องค์ประกอบคุณภาพ 9 องค์ประกอบ	19
3	ขั้นตอนการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน	29

บทที่ 1

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ความเป็นมาและเอกลักษณ์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (สจพ.) มีจุดเริ่มต้นมาจากโรงเรียนเทคนิคพระนครเหนือ หรือเทคนิคไทย-เยอรมัน จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2502 โดยความร่วมมือช่วยเหลือทางวิชาการระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ในปี พ.ศ. 2507 ได้ยกฐานะเป็นวิทยาลัยเทคนิคพระนครเหนือ (ไทย-เยอรมัน)

ต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เมื่อปี พ.ศ. 2514 โดยให้รวมวิทยาลัยเทคนิคพระนครเหนือ วิทยาลัยโทรคมนาคม และวิทยาลัยเทคนิคธนบุรี ซึ่งสังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เข้าด้วยกัน จัดตั้งเป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูง โดยได้รับพระราชทานนามจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า “สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า” เป็นสถาบันการศึกษาและวิจัย สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษ วิจัย ให้บริการ และส่งเสริมทางเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และครุศาสตร์อุตสาหกรรม และทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ แบ่งการบริหารงานเป็น 3 วิทยาเขต วิทยาลัยเทคนิคพระนครเหนือ ใช้ชื่อว่า “สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตพระนครเหนือ”

ในปี พ.ศ. 2517 ได้มีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 กำหนดให้สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เป็นส่วนราชการสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2529 ได้มีพระราชบัญญัติให้แยกวิทยาเขตทั้ง 3 แห่งของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เป็นสถาบันอุดมศึกษา 3 แห่ง เพื่อความคล่องตัวใน

การบริหารงานของแต่ละสถาบัน วิทยาเขตพระนครเหนือ ใช้ชื่อว่า “สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ” มีหน้าที่จัดการศึกษาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อผลิตบุคลากรทำหน้าที่เป็นช่างเทคนิค นักวิทยาศาสตร์ นักเทคโนโลยี วิศวกร ครูช่าง และผู้บริหารในสถาบันการศึกษา ธุรกิจ และอุตสาหกรรม เพื่อตอบสนองความต้องการกำลังคนในการพัฒนาประเทศ

ในปี พ.ศ. 2538 สถาบันได้ขยายโอกาสทางการศึกษาไปสู่ส่วนภูมิภาคที่จังหวัดปราจีนบุรี โดยได้จัดตั้ง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ปราจีนบุรี ขึ้น เพื่อรองรับการขยายตัวในการดำเนินงานของสถาบัน เป็นการขยายการบริการทางการศึกษาไปสู่ส่วนภูมิภาค เพื่อให้การศึกษา วิจัย และให้บริการวิชาการในท้องถิ่น

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ จนถึงระดับปริญญาเอก โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา 7 หน่วยงาน ประกอบด้วย คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีและการจัดการอุตสาหกรรม คณะศิลปศาสตร์ประยุกต์ (จัดตั้งเป็นการภายใน) คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ (จัดตั้งเป็นการภายใน) คณะอุตสาหกรรมเกษตร (จัดตั้งเป็นการภายใน) วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และบัณฑิตวิทยาลัย และมีหน่วยงานที่สนับสนุนการจัดการศึกษา การพัฒนาและบริการวิชาการ 6 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานอธิการบดี สำนักหอสมุดกลาง สำนักพัฒนาเทคนิคศึกษา สำนักพัฒนาเทคโนโลยีเพื่ออุตสาหกรรม สำนักคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ และศูนย์นวัตกรรมเทคโนโลยีไทย-ฝรั่งเศส

ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ

ในการดำเนินงานตามบทบาท และภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ได้กำหนดปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ และพันธกิจ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

ปรัชญา พัฒนาคคน พัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ปณิธาน มุ่งมั่นที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และวิชาการชั้นสูงที่เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้คู่คุณธรรม เพื่อเป็นผู้พัฒนาและสร้างสรรค์เทคโนโลยีที่เหมาะสม อันก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

วิสัยทัศน์ เป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำ เพื่อให้ประเทศสามารถพึ่งพาตนเองได้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ ภายในปี พ.ศ. 2555

พันธกิจ ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรม ทั้งในระดับปริญญาบัณฑิต และบัณฑิตศึกษา ในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตรงตามความต้องการของอุตสาหกรรม และการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ ดำเนินการวิจัย พัฒนาองค์ความรู้และประยุกต์ใช้ในอุตสาหกรรม ให้บริการวิชาการในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมแก่ภาครัฐและเอกชน ส่งเสริม และสนับสนุนกิจกรรมเพื่อการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ

สถานภาพทางกายภาพ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ กรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่ที่ 1518 ถนนพิบูลสงคราม เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร มีพื้นที่รวมทั้งหมด 83 ไร่ 172.9 ตารางวา โดยมีอาคารเรียน 13 หลัง อาคารโรงฝึกงาน 6 หลัง และอาคารอื่น ๆ 9 หลัง

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ปราจีนบุรี ตั้งอยู่ที่ ตำบลเนินหอม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี มีพื้นที่รวมทั้งหมด 1,809 ไร่ 59 ตารางวา มีอาคารเรียน 1 หลัง อาคารสำนักงาน 1 หลัง และอาคารอื่น ๆ 8 หลัง และมีอาคารที่อยู่ในระหว่างการก่อสร้าง 3 หลัง

โครงสร้างองค์กรและการบริหาร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ มีองค์กรบริหารสูงสุด คือ สภาสถาบัน และแบ่งส่วนราชการเป็น สำนักงานอธิการบดี คณะวิชา วิทยาลัย สำนัก และศูนย์

ประกอบด้วย 7 คณะวิชา คือ วิศวกรรมศาสตร์ ครุศาสตร์อุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์
ประยุกต์ เทคโนโลยีและการจัดการอุตสาหกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ ศิลปศาสตร์
ประยุกต์ อุตสาหกรรมเกษตร วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และบัณฑิตวิทยาลัย
สำนัก 4 สำนัก คือ สำนักหอสมุดกลาง สำนักพัฒนาเทคนิคศึกษา สำนักพัฒนา
เทคโนโลยีเพื่ออุตสาหกรรม และสำนักคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ และศูนย์
1 ศูนย์ คือ ศูนย์นวัตกรรมเทคโนโลยีไทย-ฝรั่งเศส

หลักสูตรและการเรียนการสอน

สถาบันมีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพจนถึงระดับปริญญาเอก
ปีการศึกษา 2547 มีหลักสูตรที่เปิดสอนทั้งสิ้น จำนวน 117 หลักสูตร เป็นหลักสูตรระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 3 หลักสูตร ระดับปริญญาตรี จำนวน 73 หลักสูตร ระดับ
ปริญญาโท จำนวน 33 หลักสูตร และระดับปริญญาเอก จำนวน 8 หลักสูตร

บทที่ 2

สาระเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

ความเป็นมาของการประกันคุณภาพการศึกษา

ปี พ.ศ. 2539 ทบวงมหาวิทยาลัยได้ประกาศนโยบายและแนวปฏิบัติในการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2539 โดยกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาจัดให้มีระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบัน เพื่อเป็นเครื่องมือในการรักษาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา บนพื้นฐานของเสรีภาพทางวิชาการและความเป็นอิสระในการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษา และได้เสนอระบบประกันคุณภาพอุดมศึกษาให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในภารกิจด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และเพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งที่ประชุมคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบด้วยกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบประกันคุณภาพภายใน และระบบประกันคุณภาพภายนอก และตามพระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งจึงต้องให้ความสำคัญต่อการประกันคุณภาพการศึกษา โดยการสร้างสำนึก และความเข้าใจในการประกันคุณภาพให้เกิดขึ้นในตัวบุคลากร และสร้างระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของตนเอง

ความจำเป็นและหลักการในการประกันคุณภาพการศึกษา

ภารกิจหลักที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องปฏิบัติมี 4 ประการ คือ การจัดการเรียน การสอน การวิจัย การให้บริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

การดำเนินการตามภารกิจทั้ง 4 ประการดังกล่าว มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อ การพัฒนาประเทศทั้งระยะสั้นและระยะยาว และที่ผ่านมายังไม่มีการประเมินภารกิจ ดังกล่าวอย่างเป็นระบบ ประกอบกับมีปัจจัยทั้งภายในและภายนอกหลายประการที่ ทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องเร่งดำเนินการ ปัจจัยดังกล่าวได้แก่

1. คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาและบัณฑิต มีแนวโน้มที่จะมีความแตกต่างกัน มากขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียแก่ประเทศโดยส่วนรวมในระยะยาว
2. มีการแข่งขันกันในเรื่องคุณภาพของการจัดการศึกษา และคุณภาพของบัณฑิต ในวงการอุดมศึกษาทั้งภายในประเทศและนอกประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อ มีการเปิดเสรีทางการค้า และการบริการอย่างเต็มรูปแบบ
3. สถาบันอุดมศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาองค์ความรู้ให้เป็น สากล เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากนานาชาติมากขึ้น
4. สถาบันอุดมศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความมั่นใจให้แก่สังคมว่า สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ
5. สถาบันอุดมศึกษาจะต้องให้ข้อมูลสาธารณะที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา ผู้จ้างงาน ผู้ปกครอง รัฐบาล และประชาชน
6. สังคมต้องการระบบอุดมศึกษาที่มีความโปร่งใส และความรับผิดชอบซึ่ง ตรวจสอบได้
7. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่ง ทุกระดับจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายใน รวมถึงให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. เพื่อทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้

มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งต้องเข้ารับการประเมินภายนอกทุก ๆ 5 ปี

กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา

กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญ คือ การประกันคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอก

การประกันคุณภาพภายใน

การประกันคุณภาพภายใน เป็นการจัดกิจกรรมการควบคุมคุณภาพภายในสถาบันอุดมศึกษา โดยการจัดระบบและกลไกตามองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้คุณภาพที่กำหนดไว้ เพื่อให้มีความมั่นใจว่าสถาบันอุดมศึกษาดำเนินการตามภารกิจหลักอย่างมีคุณภาพ กระบวนการประกันคุณภาพภายในประกอบด้วยส่วนสำคัญ ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพภายใน สถาบันอุดมศึกษาจะต้องจัดให้มีระบบ และกลไกการควบคุมคุณภาพการศึกษา โดยอาศัยองค์ประกอบคุณภาพและตัวบ่งชี้ต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับองค์ประกอบคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา ไม่ว่าจะเลือกระบบคุณภาพใด จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลักในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเสมอ

2. การตรวจสอบคุณภาพภายใน เป็นขั้นตอนต่อจากการควบคุมคุณภาพ ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี โดยองค์กรสามารถแต่งตั้งผู้ตรวจสอบขึ้นเอง หรือร่วมมือกันระหว่างสถาบัน เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาได้มั่นใจว่า ระบบและกลไกการประกันคุณภาพที่พัฒนาไว้เป็นไปตามตัวบ่งชี้ รวมทั้งได้รับทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน และแนวทางพัฒนาที่ชัดเจนขึ้น

3. การประเมินคุณภาพภายใน เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากการตรวจสอบคุณภาพ แต่จะเน้นการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการดำเนินงานของคณะวิชา หน่วยงานสนับสนุน และสถาบันอุดมศึกษา กับตัวบ่งชี้คุณภาพในทุกองค์ประกอบของคุณภาพว่า การดำเนินงานเป็นไปตามเกณฑ์ และมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด

การประกันคุณภาพภายนอก

ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น จำเป็นต้องใช้หลักการบริหารจัดการ เช่นเดียวกับการบริหาร หรือดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องมีการดำเนินงานให้เป็นระบบ ครบวงจร โดยมีขั้นตอนที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การประเมินคุณภาพเพื่อการพัฒนา ไม่ใช่ เป็นการตรวจสอบ หรือการจับผิด และนำมาซึ่งข้อมูลย้อนกลับ อันจะสะท้อนให้เห็นถึง ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาว่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้เพียงใด รวมทั้งมีจุดอ่อน หรือ ปัญหาในเรื่องใดบ้างที่ต้องปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การวางแผน และการดำเนินงานระยะ ต่อไปบรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการตรวจสอบเพื่อยืนยันสภาพจริง โดยเฉพาะการประเมินคุณภาพภายนอกจากหน่วยงานที่เป็นกลาง เพราะจะทำให้เกิด กลไกการตรวจสอบอย่างจริงจัง รวมทั้งกระตุ้นให้หน่วยงานที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับ ชาติถึงหน่วยงานที่เล็กที่สุด คือ สถานศึกษา และภายในห้องเรียน ต้องมีการประเมิน ตนเอง เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

ดังนั้น การประกันคุณภาพภายนอกจึงเป็นการตรวจสอบและประเมินคุณภาพของ สถาบันอุดมศึกษาโดยหน่วยงานภายนอก เพื่อประกันว่าสถาบันอุดมศึกษาดำเนินการ ตามภารกิจหลักได้อย่างมีคุณภาพตามการประกันคุณภาพภายใน การประเมินคุณภาพ และการรับรองคุณภาพ

กระบวนการประกันคุณภาพภายนอกประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. การตรวจสอบคุณภาพที่ผ่านกระบวนการประกันคุณภาพภายใน เป็นการตรวจสอบผลการดำเนินการของระบบและกลไกควบคุมคุณภาพ ตามที่สถาบัน อุดมศึกษาได้จัดทำขึ้น โดยเป็นการตรวจสอบว่าสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ ได้ดำเนินการตาม ระบบคุณภาพที่ได้จัดทำขึ้นหรือไม่ เพียงใด

2. การประเมินคุณภาพ เป็นกระบวนการประเมินผลการดำเนินงานของสถาบัน อุดมศึกษาโดยภาพรวมว่า เมื่อได้มีการใช้ระบบการประกันคุณภาพที่จัดทำขึ้นแล้ว สถาบันเกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงคุณภาพอย่างไร มากน้อยเพียงใด

3. การให้การรับรอง เป็นการให้การรับรองว่าสถาบันอุดมศึกษาได้รับการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดจากหน่วยงานภายนอก ซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบในการประเมินคุณภาพ

หน่วยงานภายนอกที่ทำหน้าที่ในการประเมินคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ทั้ง การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาระดับอาชีวศึกษา และการศึกษาระดับอุดมศึกษา คือ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือที่เรียกย่อ ๆ ว่า “สมศ.” โดยพิจารณาจากสภาพที่เป็นอยู่จริงของสถานศึกษา มุ่งเน้นเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา โดยดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก

การประกันคุณภาพภายนอกจะเน้นที่การตรวจสอบ และประเมิน เพื่อจะสะท้อนผลสำเร็จของการดำเนินงาน จุดเด่น และจุดที่ควรพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษา โดยยึดหลักของความเป็นกัลยาณมิตรในการประเมิน หลักการสำคัญของการประเมินคุณภาพภายนอก คือ

1. เป็นการประเมินเพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไม่มุ่งเน้นการตัดสิน การจับผิด หรือการให้คะแนนให้โทษ ฉะนั้น การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา จึงเปรียบเสมือนกระจกส่องดูสภาพของตนเอง

2. ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม โปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง และมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

3. มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมาย และหลักการการศึกษาของชาติ โดยให้มีเอกภาพเชิงนโยบาย แต่ยังคงมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ โดยสถานศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มศักยภาพของสถานศึกษา และผู้เรียน

4. มุ่งส่งเสริมและประสานงานในลักษณะกัลยาณมิตรมากกว่าการกำกับและควบคุม

5. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพ และพัฒนาการจัดการศึกษา โดยทุกฝ่าย ทั้งสถานศึกษา ชุมชน นักศึกษา และผู้ปกครอง ฯลฯ

กฎกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2546

หลังจากที่ทบวงมหาวิทยาลัย ได้ยุบรวมเข้ากับกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อปี พ.ศ. 2546 โดยจัดตั้งเป็นสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ก็ได้มีประกาศกฎกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2546 ซึ่งมีสาระสรุปได้ ดังนี้

1. กฎกระทรวงนี้ให้ใช้บังคับแก่สถานศึกษาระดับอุดมศึกษา
2. ให้มีคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้
 - กำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติต่าง ๆ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาการดำเนินงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับอุดมศึกษา
 - วางระเบียบ ออกข้อบังคับ และประกาศที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา
3. การพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ให้ยึดหลัก เสรีภาพทางวิชาการ และความมีอิสระในการดำเนินการของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการดำเนินการ และการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก และพร้อมที่จะรับการตรวจสอบได้
4. หลักเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ให้พิจารณาจาก
 - ระบบและกลไกการประกันคุณภาพของคณะวิชา และสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงองค์ประกอบคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา ดังต่อไปนี้
 - (ก) ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนดำเนินการ
 - (ข) การเรียนการสอน
 - (ค) กิจกรรมการพัฒนานิสิตนักศึกษา
 - (ง) การวิจัย
 - (จ) การบริการทางวิชาการแก่สังคม

- (ฉ) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
- (ช) การบริหารและการจัดการ
- (ซ) การเงินและงบประมาณ
- (ฅ) ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ

ทั้งนี้ให้คณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาจัดทำรายงานการประเมินตนเองที่ครอบคลุมการดำเนินงานตามองค์ประกอบคุณภาพการศึกษาที่คณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษากำหนด เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายในและภายนอก

- ผลการปฏิบัติงานของคณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาตามระบบ และกลไกการประกันคุณภาพที่กำหนดไว้

- ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานตามระบบและกลไกการประกันคุณภาพที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ตามตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษา

5. ให้คณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาจัดให้มีระบบและกลไกควบคุมคุณภาพขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่ใช้ในการผลิตบัณฑิต ดังนี้

- หลักสูตรการศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ
- คณาจารย์และระบบการพัฒนาคณาจารย์
- สื่อการศึกษาและเทคนิคการสอน
- ห้องสมุดและแหล่งการเรียนรู้อื่น
- อุปกรณ์การศึกษาต่าง ๆ
- สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้และการบริการการศึกษา
- การวัดผลการศึกษาและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักศึกษา
- องค์ประกอบอื่นตามที่แต่ละสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาเห็นสมควร

6. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ที่คณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาต้องดำเนินการอย่างมีระบบ และต่อเนื่อง สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาต้องจัดทำรายงานการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาประจำปี เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับจากวันสิ้นปีการศึกษาของแต่ละสถานศึกษา

และเปิดเผยต่อสาธารณชน โดยให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ และแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

“... ระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอกต้องเชื่อมโยงกัน สถาบันการศึกษาจะไม่ทำระบบประกันคุณภาพภายในของตนไม่ได้ จะมาเลือกทำแต่ตัวบ่งชี้ที่ สมต. กำหนดเท่านั้นไม่ได้ เพราะถ้าไม่มีระบบประกันคุณภาพภายในที่ดี การประกันคุณภาพภายนอกจะเกิดขึ้นไม่ได้ ...”

ศาสตราจารย์ ดร. สุรินทร์ เศรษฐมานิต

บทที่ 3

การประกันคุณภาพการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือกับการประกันคุณภาพการศึกษา

นับตั้งแต่ทบวงมหาวิทยาลัยได้ประกาศนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา เมื่อปี พ.ศ. 2539 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือก็ได้ตระหนัก และให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นอย่างมาก จึงได้มีการพัฒนาบุคลากร โดยให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษามาโดยตลอด รวมทั้งได้วางรากฐานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาด้วยการกำหนดนโยบายด้านคุณภาพ การจัดทำแผน 5 ปี ด้านการประกันคุณภาพ ดังนี้

นโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือได้กำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ในแผนพัฒนาการศึกษาระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2545-2549) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า “จะสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง” โดยมีนโยบาย คือ

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกหน่วยงานดำเนินมาตรการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3. ส่งเสริม และสนับสนุนให้สถาบันได้รับการรับรองมาตรฐานและผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษา จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

มาตรการการดำเนินงาน

เพื่อให้บรรลุพันธกิจ และนโยบายด้านการประกันคุณภาพ สถาบันได้กำหนดมาตรการการดำเนินการด้านประกันคุณภาพการศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษาระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2545-2549) ของสถาบัน ดังนี้

1. จัดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพส่วนกลางของสถาบัน ให้มีความพร้อม

2. กำหนดให้ทุกหน่วยงานจัดทำแผนประกันคุณภาพการศึกษา

3. กำหนดให้มีองค์คณะที่ทำหน้าที่พัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพของสถาบัน ทั้งในระดับสถาบัน และระดับหน่วยงานครบทุกหน่วยงาน

4. กำหนดให้มีการพัฒนามาตรฐานคุณภาพ และการตรวจประเมินคุณภาพภายใน ทุกปีการศึกษา

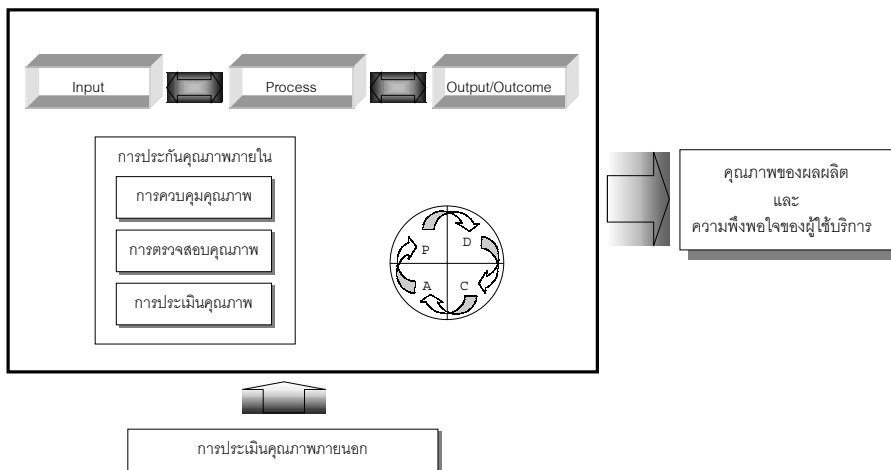
5. พัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรด้านการประกันคุณภาพ โดยการเพิ่มพูนทักษะในการเขียนรายงานการประเมินตนเอง และคู่มือคุณภาพ การเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการประกันคุณภาพเฉพาะเรื่อง และการสร้างผู้ตรวจประเมินคุณภาพ

เพื่อให้การดำเนินการตามแผนและนโยบายดังกล่าวประสบผลสำเร็จ สภว.สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จึงมีมติให้จัดตั้ง “ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา” เป็นหน่วยงานภายในระดับกอง สังกัดสำนักงานอธิการบดี ขึ้นตรงต่ออธิการบดี ภายใต้การกำกับดูแลของรองอธิการบดีที่รับผิดชอบงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ให้เป็นหน่วยงานกลางของสถาบัน ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุน และผลักดันให้ทุกหน่วยงานภายในสถาบันดำเนินการด้านประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย และแผนงานด้านประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบัน

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

☐ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ มุ่งเน้นในกระบวนการประกันคุณภาพที่ประกอบด้วยขั้นตอน การควบคุมคุณภาพ ภายใน การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ โดยมีลักษณะโดยรวมดังนี้

1. เป็นระบบที่มีจุดประสงค์เพื่อใช้ผลการดำเนินงานเป็นข้อมูลป้อนกลับเพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน และส่งเสริมผลงานที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ ให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เป็นระบบที่พิจารณาการดำเนินงาน ด้วยปัจจัย 3 อย่าง คือ ปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินงาน (Input) กระบวนการดำเนินงาน (Process) และผลการดำเนินงาน (Output/Outcome)
3. เป็นระบบที่มีการประกันคุณภาพของการดำเนินงาน ด้วยการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ โดยมีตัวบ่งชี้ และเกณฑ์กลาง ที่สถาบัน กำหนดขึ้นโดยยึดหลักของวงจร P-D-C-A (Plan-Do-Check-Act)

แผนภูมิที่ 1 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของ สจพ.

วงจรการประกันคุณภาพ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ได้นำหลักการของวงจรสู่ความสำเร็จ P-D-C-A (Plan-Do-Check-Act) ซึ่งเป็นกิจกรรมพื้นฐานในการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงาน มาใช้ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ วางแผน-ดำเนินงาน-ตรวจสอบ-ปรับปรุงพัฒนา

การดำเนินกิจกรรม P-D-C-A อย่างเป็นระบบให้ครบวงจรอย่างต่อเนื่อง หมุนเวียนไปเรื่อย ๆ ย่อมส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพเพิ่มขึ้นตลอดเวลา วงจร P-D-C-A พัฒนาขึ้นโดย ดร.ชีวฮาร์ท ต่อมา ดร.เดมมิ่ง ได้นำมาเผยแพร่จนเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ขั้นตอนของวงจร ประกอบด้วย

1. การวางแผน (Plan) คือ การวางเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของการดำเนินการในระบบประกันคุณภาพไว้ตั้งแต่ต้น เพื่อให้มีจุดมุ่งหมาย และทิศทางในการดำเนินการ ขั้นตอนนี้สะท้อนอยู่ในแผนงานประจำปี กับพันธกิจ และภารกิจต่าง ๆ ของหน่วยงาน

2. การดำเนินงาน (Do) คือ การปฏิบัติงานให้บรรลุตามแผนงานที่วางไว้ การดำเนินการต่าง ๆ จะเป็นไปตามขั้นตอน หรือระบบงานที่ออกแบบ หรือกำหนดไว้โดยหน่วยงาน ผ่านกลไกการควบคุมตามโครงสร้างการบริหารขององค์กร

3. การตรวจสอบ (Check) คือ การตรวจสอบระบบ และกลไกของการดำเนินงาน รวมทั้งผลการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ตั้งแต่แรกหรือไม่ หากมีปัญหาหรือจุดอ่อนของการดำเนินการ ควรได้รับการค้นหาสาเหตุ และวางมาตรการการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ดียิ่งขึ้น

4. การปรับปรุงพัฒนา (Act) คือ การวางมาตรการการปรับปรุงระบบและกลไกในการดำเนินการ เพื่อเอื้อให้เกิดการพัฒนาที่ดีขึ้น ทั้งนี้มาตรการดังกล่าวควรเป็นข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนการดำเนินการของปีต่อไป

องค์ประกอบคุณภาพ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือได้นำองค์ประกอบคุณภาพ 9 องค์ประกอบของทบวงมหาวิทยาลัย มาเป็นแนวทางในการดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษาตั้งแต่ต้น ซึ่งประกอบด้วย

องค์ประกอบที่ 1 ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และ แผนงาน สถาบัน และหน่วยงานทุกระดับพึงกำหนดปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และแผนงานที่ชัดเจน และสอดคล้องกับภารกิจหลักของหน่วยงาน

องค์ประกอบที่ 2 การเรียนการสอน สถาบัน และหน่วยงานทุกระดับพึงจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีความพร้อมเกี่ยวกับหลักสูตร อาจารย์ กระบวนการเรียนการสอน นักศึกษา และปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน

องค์ประกอบที่ 3 กิจกรรมการพัฒนานักศึกษา สถาบัน และหน่วยงานทุกระดับ พึงกำหนดแผนงานและโครงการในการพัฒนานักศึกษาเพื่อสร้างความเจริญงอกงาม ในด้านต่าง ๆ นอกเหนือจากการเรียนรู้ในห้องเรียน

องค์ประกอบที่ 4 การวิจัย สถาบัน และหน่วยงานทุกระดับพึงกำหนดนโยบาย และแผนงานในการสนับสนุน และส่งเสริมงานวิจัย เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้าง องค์ความรู้ใหม่ การพัฒนาการเรียนการสอน และการพัฒนาประเทศ

องค์ประกอบที่ 5 การบริการวิชาการแก่สังคม สถาบัน และหน่วยงานทุกระดับ พึงกำหนดนโยบายและแผนงาน และโครงการเพื่อให้บริการวิชาการแก่สังคม

องค์ประกอบที่ 6 การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม สถาบัน และหน่วยงานทุกระดับ พึงกำหนดนโยบายและแผนงานการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และมีการดำเนินการ ตามนโยบายและแผนงานที่กำหนด

องค์ประกอบที่ 7 การบริหารและการจัดการ สถาบัน และหน่วยงานทุกระดับ พึงจัดวางระบบการบริหารที่มีความคล่องตัว มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนระบบ มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการบริหารมาใช้ มีโครงสร้างและระบบ ที่สนับสนุนการดำเนินงาน และให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหาร

องค์ประกอบที่ 8 การเงินและงบประมาณ สถาบัน และหน่วยงานทุกระดับพึงกำหนดนโยบายและแผนงานด้านการเงินและงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน มีการจัดสรรงบประมาณ การใช้จ่ายเงิน และการตรวจสอบการเงินและงบประมาณอย่างมีระบบ

องค์ประกอบที่ 9 ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ สถาบัน และหน่วยงานทุกระดับพึงพัฒนาระบบและกลไกในการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถาบันและหน่วยงาน

โดยสถาบันได้พัฒนาตัวบ่งชี้ และเกณฑ์กลาง สำหรับการประเมินคุณภาพภายใน 3 ลักษณะด้วยกัน คือ

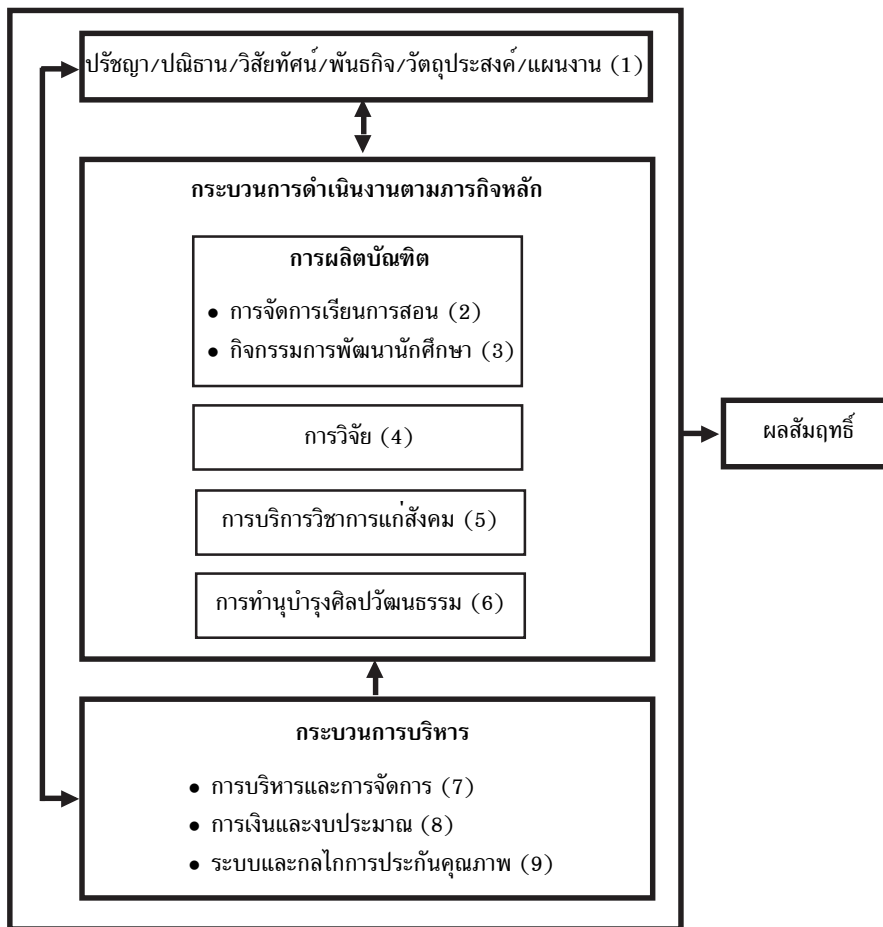
1. ระดับสถาบัน
2. ระดับคณะ วิทยาลัย
3. ระดับสำนัก

ซึ่งเริ่มใช้สำหรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 เป็นต้นมา (ดูรายละเอียดได้จากเอกสาร “องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์กลาง การประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน สจพ. ฉบับแก้ไขครั้งที่ 1 : พฤษภาคม 2547”)

การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง

การจัดทำรายงานการประเมินตนเองเป็นกลไกหนึ่งของการประกันคุณภาพภายใน ที่จะทำให้ทราบถึงผลการดำเนินงาน ตลอดจนถึงจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาของหน่วยงาน สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือได้กำหนดให้หน่วยงานระดับคณะ จัดทำรายงานการประเมินตนเอง (Self Assessment Report : SAR) ทุกปีการศึกษา โดยใช้องค์ประกอบคุณภาพทั้ง 9 องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์กลางที่สถาบันจัดทำขึ้น เป็นแนวทาง และหน่วยงานสามารถเพิ่มองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ นอกเหนือจากเกณฑ์กลางที่สถาบันกำหนดไว้ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภารกิจของหน่วยงาน รอบของการจัดทำรายงานการประเมินตนเองใช้ปีการศึกษาเป็นหลัก คือ ระหว่างวันที่

1 มิถุนายน ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม ของปีถัดไป โดยสถาบันจะแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในเข้าไปตรวจเยี่ยม และประเมินหน่วยงานต่าง ๆ ทุกปี

แผนภูมิที่ 2 องค์ประกอบคุณภาพ 9 องค์ประกอบ

กลไกการประกันคุณภาพ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือมีกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการ และผู้รับผิดชอบงานด้านการประกันคุณภาพ การศึกษาทั้งในระดับสถาบัน และคณะ/สำนัก

ระดับสถาบัน

มีคณะกรรมการ 2 ชุด ประกอบด้วย

1. คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา มีหน้าที่

• กำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ มาตรฐาน และแนวปฏิบัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบัน

- ส่งเสริมการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบัน
- ตรวจสอบและประเมินผลการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบัน
- ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบัน
- รายงานผลการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาต่อสภา

สถาบัน

คณะกรรมการประกอบด้วย

อธิการบดี	เป็นประธาน
รองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการวิทยาลัย สำนัก	เป็นกรรมการ
รองอธิการบดีที่รับผิดชอบงานด้านประกันคุณภาพการศึกษา	เป็นกรรมการ และเลขานุการ

2. คณะกรรมการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา มีหน้าที่

• พัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบัน

• สนับสนุนการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ ในสถาบัน

- ติดตามและรายงานผลการประกันคุณภาพการศึกษาต่อสถาบัน

- ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่อธิการบดีมอบหมาย

คณะกรรมการประกอบด้วย

รองอธิการบดีที่รับผิดชอบงานด้านประกันคุณภาพการศึกษา เป็นประธาน

ผู้แทนหน่วยงานระดับคณะ เป็นกรรมการ

ผู้บริหารศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกรรมการ

และเลขานุการ

ระดับคณะ/สำนัก

คณะ วิทยาลัย สำนัก ได้แต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา และมีบุคลากรรับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน เพื่อทำหน้าที่เช่นเดียวกับระดับสถาบัน

“สจพ. จะสร้างวัฒนธรรมองค์กร
ที่มุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง”

บทที่ 4

การประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน

การประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน หรือการประเมินตนเองของหน่วยงาน เป็นกระบวนการเรียนรู้ตนเองด้วยการทบทวนว่า หน่วยงานของตนได้ปฏิบัติภารกิจ บรรลุผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีการบริหารจัดการ และการบริหารทรัพยากรและงบประมาณที่เหมาะสมเพียงใด ผลการดำเนินงานโดยรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับใด พร้อมทั้งมุ่งทบทวน ค้นหา และวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อหาแนวทางสร้างเสริมความแข็งแกร่ง และแนวทางปรับปรุงแก้ไขวิธีการปฏิบัติงาน บทบาทหน้าที่ ตลอดจนเงื่อนไขปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกันตามกระบวนการพัฒนาระบบคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งที่จะได้รับผลการดำเนินงานที่มีคุณภาพยั่งยืน และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

การประเมินตนเอง (Self Assessment) หมายถึง การทบทวนการปฏิบัติงาน และบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานในช่วงเวลาที่ผ่านมามีประสิทธิผล ประสิทธิภาพ และมีคุณภาพเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด อย่างไร และอยู่ในระดับใด

รายงานการประเมินตนเอง (Self Assessment Report : SAR) เป็นรายงานที่แสดงว่า ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีหน่วยงานได้ดำเนินการตามตัวบ่งชี้คุณภาพอย่างไร มีผลการดำเนินงานเป็นอย่างไรเมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด มีจุดแข็งและแนวทางเสริมอย่างไร มีจุดอ่อนและแนวทางการพัฒนาอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการประเมินตนเองและการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง

การประเมินตนเองและการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ และบันทึกผลการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผล ประสิทธิภาพ และคุณภาพของผลการปฏิบัติงาน วิธีการปฏิบัติงาน และบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานในรอบปีที่ผ่านมา
2. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ และบันทึกข้อมูลและข้อสรุปเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน ศักยภาพ และปัจจัยในการดำเนินงานของหน่วยงานในช่วงเวลาที่ผ่านมา
3. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ บันทึกข้อมูล และเสนอแนะแนวทางในการสร้างเสริมความแข็งแกร่งเพื่อดำรงไว้ซึ่งสิ่งที่ทำได้ดีอยู่แล้ว และแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของการดำเนินงาน

หลักการสำคัญของการประเมินตนเองและการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง

หลักการสำคัญของการประเมินตนเองและการจัดทำรายงานการประเมินตนเองของแต่ละหน่วยงาน มีดังนี้

1. เข้าใจวัตถุประสงค์ของการประเมินตนเอง
2. มีการกำหนดองค์ประกอบคุณภาพการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานอย่างชัดเจน
3. มีการกำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้คุณภาพ และเกณฑ์การประเมินคุณภาพ ที่สามารถปฏิบัติได้ เป็นที่ยอมรับของสมาชิกในหน่วยงาน
4. มีผู้รับผิดชอบในการประเมินตนเอง และเขียนรายงานการประเมินตนเองของหน่วยงาน ในรูปของคณะกรรมการ โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน
5. ดำเนินการประเมินหน่วยงานโดยปราศจากอคติ หรือความลำเอียง ทั้งในด้านบวกและด้านลบต่อหน่วยงานของตนเอง และหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง
6. มีการวางแผนการประเมินตนเองให้สอดคล้องกับกระบวนการประเมินคุณภาพของหน่วยงานในระดับอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับกระบวนการประเมินคุณภาพจากภายนอก
7. เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง

8. มีกระบวนการดำเนินงานทั้งที่เริ่มจากบนสู่ล่าง และจากล่างสู่บน โดยผู้บริหาร มีบทบาทในการประเมินตนเองด้วยการกำกับดูแลการดำเนินงาน และบุคลากรใน หน่วยงานมีบทบาทในการให้ข้อมูล วิเคราะห์ และเสนอแนะ

9. มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง ทันสมัย และสอดคล้องกับประเด็น ที่ประเมิน เพื่อให้ผลที่ได้รับจากการศึกษา และวิเคราะห์ตนเองมีความถูกต้อง

10. ประเมินตนเองด้วยการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง กับ มาตรฐานและเกณฑ์ที่หน่วยงานและสถาบันกำหนด โดยแยกตามองค์ประกอบ และ ตัวบ่งชี้คุณภาพ

11. มีการบูรณาการผลการวิเคราะห์ตนเองในด้านต่าง ๆ และระดับต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อสามารถหาข้อสรุปที่เป็นจุดแข็ง และจุดอ่อนของตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่ การพัฒนาการดำเนินงานให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

12. เป็นกระบวนการดำเนินงานที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการปฏิบัติงาน และ มีความต่อเนื่อง โดยมีการนำผลการประเมินตนเองไปปรับปรุงการปฏิบัติงาน และเมื่อ มีการปรับปรุงการปฏิบัติงานไปได้ระยะหนึ่ง ก็มีการดำเนินการประเมินตนเองครั้งใหม่ เพื่อนำผลการประเมินตนเองไปปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

13. นำเสนอด้วยภาษา และรูปแบบ หรือระบบที่สามารถอ่านทำความเข้าใจ ได้ง่าย

14. รายงานมีส่วนประกอบที่ครอบคลุม และสอดคล้องกับกรอบของมาตรฐาน องค์ประกอบคุณภาพ ตัวบ่งชี้ ที่กำหนดไว้ในระบบการประเมินคุณภาพ

15. นำเสนอผลการประเมินตามที่เกิดขึ้นจริงโดยไม่บิดเบือน

ประโยชน์ของการประเมินตนเองและการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง

การประเมินตนเอง และการจัดทำรายงานการประเมินตนเองมีประโยชน์ต่อ สถาบันอุดมศึกษา ดังนี้

1. หน่วยงานและบุคลากรในหน่วยงานทุกระดับมีความกระตือรือร้น และมี วิธีการในการทำงานที่เป็นระบบ และให้ความสำคัญด้านคุณภาพของผลงานมากขึ้น

2. หน่วยงานและบุคลากรในหน่วยงานแต่ละระดับมีความเข้าใจตรงกันในการปฏิบัติงาน การเสริมสร้างความแข็งแกร่ง และการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของการดำเนินงาน

3. หน่วยงานมีความพร้อมในด้านเอกสารในการรับการตรวจสอบ และการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอก

4. การนำข้อมูล และข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการประเมินไปใช้ในการปฏิบัติงาน จะทำให้หน่วยงานมีผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิผล ประสิทธิภาพ และคุณภาพเพิ่มขึ้น

5. คุณภาพการศึกษาโดยรวมของหน่วยงาน และสังคมเพิ่มสูงขึ้น

การเขียนรายงานการประเมินตนเอง

การเขียนรายงานการประเมินตนเอง มีหลักการสำคัญ ดังนี้

1. ก่อนเขียนรายงานการประเมินตนเอง ควรศึกษารูปแบบของรายงานว่าประกอบด้วยหัวข้อใด และมีลำดับของการนำเสนออย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้รายงานมีเนื้อหาที่สมบูรณ์

2. เขียนเสนอรายงานให้มองเห็นเป็นรูปธรรม ชัดเจน และมีความสอดคล้องกันทั้งในตัวเองและเกณฑ์การประเมินที่กำหนด ซึ่งควรสอดคล้องกับผลการดำเนินงาน และหลักฐานอ้างอิง

3. ควรศึกษารายละเอียดของแต่ละหัวข้อ และแต่ละองค์ประกอบ เพื่อให้ได้แนวทางในการกำหนดตัวเองและเกณฑ์ โดยศึกษาจากรายงานของหน่วยงานที่มีภารกิจคล้ายกับหน่วยงานของตน

การจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือได้กำหนดให้หน่วยงานระดับคณะ จัดทำรายงานการประเมินตนเอง ทุกปีการศึกษา โดยใช้องค์ประกอบคุณภาพทั้ง 9 องค์ประกอบ และตัวเองชี้ และเกณฑ์กลางที่สถาบันจัดทำขึ้นเป็นแนวทาง และหน่วยงานสามารถเพิ่มองค์ประกอบและตัวเองชี้ นอกเหนือจากที่สถาบันกำหนดไว้ได้

ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภารกิจของแต่ละหน่วยงาน โดยการกำหนดเกณฑ์ให้ยึดหลักวงจรคุณภาพ P-D-C-A

รอบของการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง ใช้รอบของปีการศึกษา คือ ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม ของปีถัดไป โดยสถาบันจะแต่งตั้ง คณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในเข้าไปตรวจเยี่ยม และประเมิน หน่วยงานต่าง ๆ ทุกปี

(ศึกษารูปแบบการเขียนรายงานการประเมินตนเองเพิ่มเติมได้จากเอกสาร “แบบฟอร์มรายงานการประเมินตนเองระดับสถาบัน คณะ/วิทยาลัย และสำนัก”)

เกณฑ์การประเมินคุณภาพ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือได้กำหนดเกณฑ์การประเมินคุณภาพ รายตัวบ่งชี้ โดยการให้ระดับคะแนน 1-5 คะแนน มีรายละเอียด ดังนี้

- 1 หมายถึง การดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ นั้น ๆ เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินข้อที่ 1
- 2 หมายถึง การดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ นั้น ๆ เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินข้อที่ 1 และ 2
- 3 หมายถึง การดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ นั้น ๆ เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินข้อที่ 1, 2 และ 3
- 4 หมายถึง การดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ นั้น ๆ เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินข้อที่ 1, 2, 3 และ 4
- 5 หมายถึง การดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ นั้น ๆ เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินข้อที่ 1, 2, 3, 4 และ 5

การประเมินรายองค์ประกอบ เป็นการประเมินผลการดำเนินงานในภาพรวมของ แต่ละองค์ประกอบ ทำได้โดยการรวมคะแนนของตัวบ่งชี้ทุกตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบนั้น แล้วหารด้วยจำนวนตัวบ่งชี้ทั้งหมดที่ใช้ในองค์ประกอบนั้น จะได้เป็นคะแนนเฉลี่ยของ องค์ประกอบ

การสรุปผลการประเมินคุณภาพโดยรวม ให้นำคะแนนของทุกตัวบ่งชี้มารวมกัน แล้วหารด้วยจำนวนตัวบ่งชี้ที่หน่วยงานใช้ในการประเมินในทุกองค์ประกอบ จะเป็นคะแนนเฉลี่ยของผลการประเมินคุณภาพโดยรวม

ในระยะแรกสถาบันยังไม่ได้กำหนดว่า หน่วยงานจะต้องได้คะแนนผลการประเมินคุณภาพโดยรวมเท่าไร เพียงแต่กำหนดแนวทางไว้ว่า การประเมินแต่ละครั้ง ควรได้คะแนนไม่น้อยกว่าครั้งที่ผ่านมา

(ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในเพิ่มเติมได้จากเอกสาร “คู่มือการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน สจพ.”)

ผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน

สถาบันโดยคณะกรรมการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา จะทำหน้าที่พิจารณาคัดเลือกประธานคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในหน่วยงาน ระดับคณะ และมอบให้ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษาพิจารณาคัดเลือกและทาบทาม กรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน จากผู้ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน (เป็นผู้ที่ผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่สถาบันกำหนด จากหลักสูตรที่จัดโดยศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา หรือหน่วยงานภายนอก) หรือ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก โดยพิจารณาจากผู้มีความรู้ความสามารถ และเข้าใจระบบ การประกันคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในจะต้องไม่เป็นบุคลากรในสังกัดหน่วยงานที่รับการประเมิน

ขั้นตอนการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน

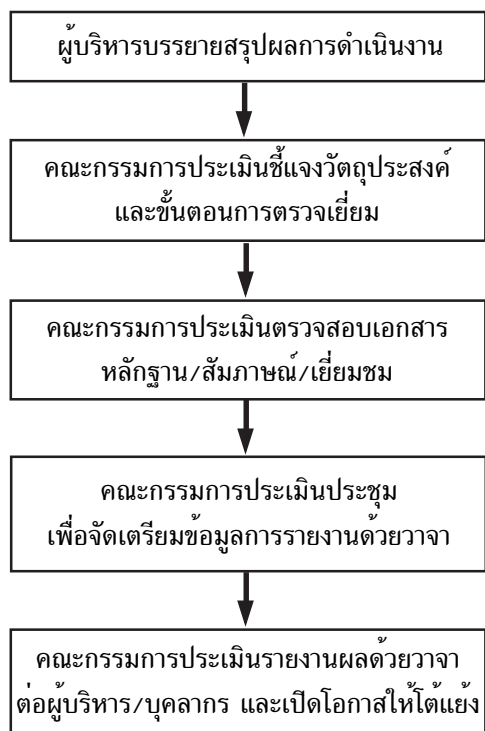
การประเมินคุณภาพการศึกษาภายในประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งสามารถแบ่งตามช่วงเวลาของการดำเนินกิจกรรมการประเมินได้เป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงการเตรียมการตรวจเยี่ยม ช่วงระหว่างการตรวจเยี่ยม และช่วงหลังการตรวจเยี่ยม รายละเอียดกิจกรรมในแต่ละช่วงแสดงในแผนภูมิที่ 3

1. กิจกรรมช่วงการเตรียมการตรวจเยี่ยม

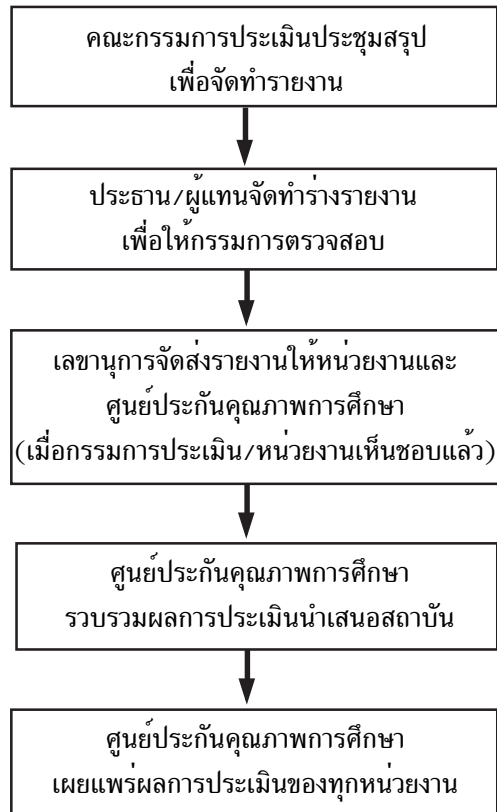
แผนภูมิที่ 3 ขั้นตอนการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน

2. กิจกรรมช่วงระหว่างการตรวจเยี่ยม

แผนภูมิที่ 3 (ต่อ)

3. กิจกรรมช่วงหลังการตรวจเยี่ยม

แผนภูมิที่ 3 (ต่อ)

บทบาทของหน่วยงานที่รับการประเมินคุณภาพภายใน

จากขั้นตอนการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน จะเห็นว่าหน่วยงานที่รับการประเมินคุณภาพภายใน มีบทบาทและหน้าที่ที่ต้องดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องแต่ละขั้นตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนก่อนการตรวจเยี่ยมจากสถาบัน

1. จัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) และประเมินหน่วยงานย่อยระดับภาควิชา ฝ่าย สำนักงาน และคณะ/วิทยาลัย/สำนักตามลำดับ
2. จัดส่งรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ให้ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษาภายในวันที่ 15 กันยายนของทุกปี (กำหนดส่ง SAR เป็นไปตามปฏิทินการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง และการประเมินตนเองของหน่วยงานระดับคณะ)
3. ประสานงานกับผู้แทนของคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน เพื่อจัดเตรียมแผนการประเมินหน่วยงาน ตารางการตรวจเยี่ยม การสัมภาษณ์ผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากร และผู้เกี่ยวข้อง เป็นต้น
4. จัดเตรียมเอกสารหลักฐานตามที่ได้อ้างอิงไว้ในรายงานการประเมินตนเอง ควรเป็นข้อมูลในช่วงเวลาเดียวกันกับที่ได้นำเสนอไว้ในรายงาน ซึ่งอาจจัดทำเป็นแฟ้มแยกตามองค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ จัดทำแถบสีเน้นข้อความ/เอกสารที่สำคัญไว้ที่แฟ้มเอกสารของหน่วยงาน ฯลฯ การจัดเตรียมเอกสารดังกล่าวก็เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่คณะกรรมการประเมิน และง่ายต่อการสืบค้น
5. การจัดเตรียมสถานที่ ห้องทำงาน อุปกรณ์สำนักงาน ตลอดจนหมายเลขโทรศัพท์ที่จะสามารถติดต่อกับผู้ประสานงานได้สะดวก และควรประสานงานล่วงหน้า เพื่อให้ทราบความต้องการของกรรมการในกรณีที่ต้องการสิ่งใดเป็นพิเศษ
6. จัดเตรียมบุคลากร หน่วยงานที่รับการประเมินจะต้องประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรทุกคนทราบกำหนดการตรวจเยี่ยมและประเมินหน่วยงานของตนเอง อีกทั้งจะต้องทำความเข้าใจ ให้ความสำคัญและขอให้ทุกคนให้ความร่วมมือ เนื่องจาก การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นภาระหน้าที่ของบุคลากรทุกคน นอกจากนี้หน่วยงาน

ที่รับการประเมินควรจัดเตรียมบุคลากรที่ทำหน้าที่ประสานงานโดยตรงกับคณะกรรมการ เพื่อให้กิจกรรมต่าง ๆ ของการตรวจเยี่ยมและประเมินเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ เช่น การสัมภาษณ์ผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากร การเยี่ยมชมหน่วยงานย่อย การขอข้อมูล/รายละเอียดอื่น ๆ เพิ่มเติม เป็นต้น

ในกรณีเชิญผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากร มาให้สัมภาษณ์ ผู้ประสานงานจะต้องทราบข้อมูลต่าง ๆ ของผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น ชื่อ ตำแหน่ง โทรศัพท์ ฯลฯ

ขั้นตอนระหว่างการตรวจเยี่ยมจากสถาบัน

1. ผู้บริหารหน่วยงานสรุปผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมารวมทั้งแนวทางการพัฒนาในอนาคต

2. เชิญบุคลากรทุกคนให้เข้ารับฟังคณะกรรมการประเมิน ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการตรวจเยี่ยมและประเมินในวันแรกของการประเมิน และรับฟังการรายงานผลด้วยวาจาจากคณะกรรมการประเมินในวันสุดท้ายของการประเมิน ทั้งนี้เพื่อให้ทราบผลการประเมิน เปิดโอกาสให้ซักถาม และให้ข้อมูลเพิ่มเติม

3. การนำคณะกรรมการประเมินเยี่ยมชมหน่วยงานย่อย

ขั้นตอนหลังการตรวจเยี่ยมจากสถาบัน

1. หน่วยงานที่รับการประเมินศึกษารายละเอียดรายงานผลการประเมินว่าเป็นไปตามที่คณะกรรมการประเมินได้รายงานผลด้วยวาจาหรือไม่ หากมีข้อทักท้วงข้อโต้แย้ง หรือข้อมูลเพิ่มเติมให้แจ้งกลับไปยังฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการประเมิน เพื่อแก้ไข ปรับปรุง หรือยืนยันผลการประเมินแล้วแต่กรณี เมื่อดำเนินการเรียบร้อยแล้วให้แจ้งกลับไปยังคณะกรรมการประเมิน เพื่อดำเนินการต่อไป

2. หน่วยงานที่รับการประเมินจะต้องจัดทำแผน มาตรการ พร้อมทั้งกำหนดวันเริ่มต้น วันสิ้นสุด ผู้รับผิดชอบ เพื่อรองรับข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการประเมิน ส่งศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษาภายใน 2 เดือน หลังจากที่ได้รับรายงานผลการประเมิน และจะต้องรายงานผลการปรับปรุงในรายงานการประเมินตนเองของปีการศึกษาต่อไป

3. หน่วยงานที่รับการประเมินควรให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการประเมิน เพื่อ
ประโยชน์ต่อการพัฒนาทั้งผู้ประเมินและการประเมินในภาพรวมของสถาบันในอนาคต

4. หน่วยงานที่รับการประเมินควรเผยแพร่ผลการประเมินให้บุคลากร
ได้รับทราบ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาตามข้อเสนอแนะของ
คณะกรรมการ

“... การประเมินตนเอง ก็เหมือนกับการสร้างกระจกเงา
ดูตนเอง... สถาบันศึกษาใช้การประเมินเป็นกระจกเงาส่องคน ส่องงาน
ส่องศิษย์ แล้ววินิจฉัยวิเคราะห์ ทหาจุดอ่อน จุดแข็งที่เกิดกับตน กับงาน
และกับศิษย์ จะช่วยทำให้เกิดการพัฒนา ปรับปรุงให้ดีขึ้น ...”

ศาสตราจารย์ สุমন อมรรวิวัฒน์

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพภายนอก

การประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ซึ่งประกอบด้วย การประกันคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอก โดยกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และให้มีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน

สำหรับการประกันคุณภาพภายนอกกำหนดให้มี สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือเรียกโดยย่อว่า “สมศ.” ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อตรวจสอบคุณภาพโดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย และหลักการ รวมทั้งแนวทางการจัดการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และจะต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นในระยะแรกภายใน 6 ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัติใช้บังคับ นั่นคือต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในเดือนสิงหาคม พ.ศ.

ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินคุณภาพภายนอก

เมื่อสถาบันอุดมศึกษา ได้ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งในระดับคณะ/ภาควิชา และได้จัดทำรายงานการประเมินตนเอง ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์จากผลการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการดำเนินงานอื่น ๆ ของสถาบัน รวมถึงกระบวนการบริหารและจัดการในภาพรวมของสถาบันอุดมศึกษา รายงานดังกล่าวจะต้องเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเสนอต่อ สมศ. เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกต่อไป

วัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพภายนอก

การประเมินคุณภาพภายนอกของสถาบันอุดมศึกษามีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อตรวจสอบและยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา และประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด
2. เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ช่วยสะท้อนให้เห็นจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษา
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา
4. เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง
5. รายงานผลการประเมินคุณภาพต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน

ผู้ประเมินภายนอกระดับอุดมศึกษา

คณะกรรมการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา (กพอ.) ของ สมศ. จะแต่งตั้งผู้ประเมินภายนอกที่ได้รับการรับรองจาก สมศ. โดยมีคุณสมบัติตามที่ สมศ. กำหนด ทั้งคุณสมบัติเฉพาะ ได้แก่ ผ่านหลักสูตรที่ สมศ.กำหนด และผ่านการรับรองจาก สมศ. ให้เป็นผู้ประเมินภายนอก รวมทั้งคุณสมบัติทั่วไป ได้แก่ มีความรอบรู้ ความเชี่ยวชาญเป็นที่ยอมรับจากประชาคมอุดมศึกษา ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน หรืออบทบาทขัดแย้งกับการประเมินภายนอก หรือต่อสถาบันที่จะรับการประเมิน

มีเจตคติที่ดีต่อการทำงานและการประสานงานร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งต้องมีประสบการณ์การบริหารงานการอุดมศึกษา เป็นต้น

นอกจากนี้ในการประเมินสถาบันแต่ละแห่งคณะผู้ประเมินจะประกอบด้วยผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์เป็นที่ยอมรับในด้านการบริหารอุดมศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล ด้านวิชาชีพ/เป็นนักวิชาชีพ ตลอดจนงานด้านการบริหารจัดการการเงินและบุคคล จำนวนผู้ประเมินในแต่ละคณะไม่น้อยกว่า 3 คน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดและความหลากหลายของสถาบันอุดมศึกษาที่รับการประเมิน

บทบาท หน้าที่ และจรรยาบรรณของผู้ประเมินภายนอก

คณะผู้ประเมินภายนอกมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในการดำเนินการประเมินให้ครบถ้วนตามแผน/กำหนดการ และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของประธานคณะผู้ประเมินภายนอก เพื่อให้การประเมินเกิดประสิทธิภาพ หน้าที่ดังกล่าวประกอบด้วย

1. ศึกษารายงานประจำปี/รายงานการประเมินตนเอง เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบและยืนยันสภาพความเป็นจริง และสะท้อนให้เห็นจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษา
2. กำหนดประเด็นและการประเมินให้สอดคล้องกับแผนและทิศทางตามเอกลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษา โดยมุ่งเน้นการประเมินแบบกัลยาณมิตร
3. จัดทำกำหนดการประเมินสถาบันอุดมศึกษา
4. จัดทำรายงานเสนอต่อสถาบันอุดมศึกษา และ สมศ.

นอกจากนี้ผู้ประเมินคุณภาพจะต้องมีจรรยาบรรณของผู้ประเมิน กล่าวคือ จะต้องตรวจเยี่ยมและประเมินสถาบันอุดมศึกษาอย่างตรงไปตรงมาด้วยความชำนาญในวิชาชีพ มีความเที่ยงตรงเป็นกลาง และรายงานสิ่งที่ค้นพบตามความเป็นจริงอย่างมีเหตุผลและหลักฐานสนับสนุน ตลอดจนรักษาความลับของข้อมูลสารสนเทศส่วนบุคคล ไม่เรียกร้องหรือแสวงหาผลประโยชน์ใด ๆ และปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ครบถ้วน โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนและสถาบันอุดมศึกษาเป็นหลัก

กระบวนการประเมินคุณภาพภายนอก

กระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกที่คณะผู้ประเมินจะต้องดำเนินการเพื่อรวบรวม/ศึกษาข้อมูลจากรายงานประจำปี/รายงานการประเมินตนเอง หรือเอกสารหลักฐานอื่น ๆ รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ สอบถาม นั้น กระบวนการดังกล่าวแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนก่อนการตรวจเยี่ยม ระหว่างการตรวจเยี่ยม และหลังการตรวจเยี่ยม

ขั้นตอนที่ 1 ก่อนการตรวจเยี่ยม

1. สมศ. ดำเนินการคัดเลือกคณะผู้ประเมิน (จำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน ขึ้นอยู่กับขนาดและสภาพของสถาบันอุดมศึกษา) ทั้งนี้ สมศ. จะส่งรายชื่อผู้ประเมินที่ได้รับการรับรองแล้วให้สถาบันเลือก 10 รายชื่อ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับ สมศ. ในการจัดคณะผู้ประเมินภายนอก โดยมีผู้ทำหน้าที่ประธานคณะผู้ประเมิน 1 คน และเลขานุการ 1 คน

2. คณะผู้ประเมินภายนอกที่ได้รับการแต่งตั้งให้ประเมินสถาบันอุดมศึกษา ดำเนินการศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลจากรายงานประจำปี/รายงานการประเมินตนเอง และเอกสารประกอบอื่น ๆ ที่สถาบันอุดมศึกษาได้จัดส่งให้ล่วงหน้า ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลตามมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ของ สมศ.

3. คณะผู้ประเมินภายนอกประชุม เพื่อร่วมกันกำหนดการตรวจเยี่ยม แผนการประเมิน ประเด็นการประเมิน และรายละเอียดอื่น ๆ ที่ต้องการตรวจสอบระหว่างการตรวจเยี่ยมว่า จะรวบรวมข้อมูลจากแหล่งใด ด้วยวิธีการใด เป็นต้น เพื่อให้ได้หลักฐานครบถ้วนสำหรับการสรุปผลเพื่อทำรายงานต่อไป พร้อมกับมอบหมายหน้าที่ให้ผู้ประเมินแต่ละคนรับผิดชอบด้วย

4. คณะผู้ประเมินภายนอกประสานงานและนัดวันตรวจเยี่ยมสถาบันอุดมศึกษา โดยขอให้สถาบันอุดมศึกษาได้จัดเตรียมสถานที่ จัดเตรียมเอกสารเพิ่มเติม และนัดหมายผู้เกี่ยวข้องล่วงหน้า อาทิเช่น กรรมการสภา ผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากร นักศึกษา ศิษย์เก่า ฯลฯ เป็นต้น เพื่อสัมภาษณ์ตามกำหนดการที่ได้วางไว้ ซึ่งถือว่าเป็น

การประสานงานเบื้องต้นเพื่อสร้างความเข้าใจก่อนคณะผู้ประเมินจะเข้าตรวจเยี่ยม ตามกำหนดการที่ได้แจ้งไว้

ขั้นตอนที่ 2 ระหว่างการตรวจเยี่ยม

1. คณะผู้ประเมินภายนอกประชุมชี้แจงแก่คณะผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาในวันแรกของการตรวจเยี่ยม เพื่อให้ทราบกระบวนการ วัตถุประสงค์ในการตรวจเยี่ยมและประเมิน และให้เกิดการทำงานร่วมกัน ตลอดจนแจ้งให้ทราบเกี่ยวกับแผนงานและตารางการปฏิบัติงานในแต่ละวันของคณะผู้ประเมิน ซึ่งการประชุมในวันแรกอาจจัดประชุมแบบไม่เป็นทางการ

2. คณะผู้ประเมินภายนอกดำเนินการศึกษาเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม ตรวจเยี่ยมหน่วยงานภายในตามกำหนดการ เพื่อให้เห็นสภาพความเป็นจริง หรืออาจเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม โดยการสังเกตการเรียนการสอน ห้องปฏิบัติการ การสัมภาษณ์ กรรมการสภา ผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากร นักศึกษา ศิษย์เก่า ผู้ใช้บัณฑิต ผู้ปกครอง เป็นต้น

3. เมื่อคณะผู้ประเมินภายนอกได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว จะนำมาสรุปและอภิปรายร่วมกัน เพื่อวิเคราะห์สรุปผลการตรวจเยี่ยมและประเมิน และให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. คณะผู้ประเมินภายนอกรายงานผลการประเมินด้วยวาจาต่อผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาถึงข้อค้นพบตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ และเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาชี้แจงในกรณี que เห็นว่าข้อมูล ข้อสังเกตไม่ถูกต้อง ชัดเจน

ขั้นตอนที่ 3 หลังการตรวจเยี่ยม

1. คณะผู้ประเมินภายนอก ประชุมเพื่อจัดทำรายงานผลการประเมินสถาบัน อุดมศึกษา ตามข้อค้นพบที่ได้จากการตรวจเยี่ยมและประเมิน

2. คณะผู้ประเมินภายนอกนำเสนอรายงานผลการประเมินต่อสถาบัน อุดมศึกษา ภายใน 15 วัน หลังเสร็จสิ้นการตรวจเยี่ยม เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาพิจารณา

หากมีข้อทักท้วงหรือมีข้อมูลเพิ่มเติม ให้แจ้งกลับภายใน 7 วัน นับตั้งแต่วันที่สถาบันอุดมศึกษาได้รับร่างรายงาน

3. คณะผู้ประเมินภายนอกพิจารณาปรับร่างรายงาน ในกรณีที่มีข้อทักท้วงจากสถาบันอุดมศึกษา ภายใน 7 วัน

4. เมื่อคณะผู้ประเมินภายนอก และสถาบันอุดมศึกษาเห็นชอบร่วมกันในร่างรายงานผลการประเมิน ให้คณะผู้ประเมินภายนอกเสนอร่างรายงานต่อ สมศ. เพื่อรับรองต่อไป

5. สมศ.จัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพ และมาตรฐานตามที่กำหนด เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานประมาณ เพื่อประกอบการกำหนดนโยบายทางการศึกษา และการจัดสรรงบประมาณ รวมทั้งเผยแพร่ต่อสาธารณชน

อนึ่ง หากผลการประเมินไม่ได้มาตรฐาน สมศ. จะจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงพัฒนาต่อหน่วยงานต้นสังกัด และให้สถาบันอุดมศึกษาปรับปรุงภายในเวลาที่กำหนด หากสถาบันอุดมศึกษามีได้ปรับปรุง สมศ. จะรายงานต่อคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อดำเนินการต่อไป

มาตรฐานและตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา

การจัดทำมาตรฐานและตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา ของ สมศ. คำนึงถึงหลักการว่า ตัวบ่งชี้ที่ใช้พึงชี้ชัดถึงประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษาตามหลักการ วัตถุประสงค์ และแนวทางการจัดการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2. การใช้ปัจจัย กระบวนการ และผลของการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการตามมาตรฐานที่หน่วยงานต้นสังกัดได้กำหนดไว้

3. มีจำนวนไม่มาก แต่มีความสำคัญ ชัดเจน เป็นที่ยอมรับ และสามารถใช้เป็นตัวบ่งชี้หลักในการประเมินผลงานตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา

4. คำนึงถึงรูปแบบ ความหลากหลายของสถาบันอุดมศึกษา ทั้งที่เน้นการสอน การวิจัย การพัฒนาท้องถิ่น หรือสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทาง

5. ความสอดคล้องและต่อเนื่องของกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ภายใน

6. กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษา อย่างต่อเนื่อง

7. มีความเป็นสากลเพื่อยกระดับมาตรฐานอุดมศึกษาให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

มาตรฐานและตัวบ่งชี้ดังกล่าวประกอบด้วย 8 มาตรฐาน 28 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต

มาตรฐานที่ 2 มาตรฐานด้านการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 3 มาตรฐานด้านการสนับสนุนการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 4 มาตรฐานด้านงานวิจัยและงานสร้างสรรค์

มาตรฐานที่ 5 มาตรฐานด้านการบริการวิชาการ

มาตรฐานที่ 6 มาตรฐานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

มาตรฐานที่ 7 มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ

มาตรฐานที่ 8 มาตรฐานด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน

(ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ได้จากเอกสาร “กรอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2546”)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการประเมินคุณภาพภายนอก

การประเมินคุณภาพภายนอกก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสถาบันอุดมศึกษา ดังนี้

1. การปรับปรุงพัฒนาคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อเข้าสู่ระดับมาตรฐานสากล

2. ทำให้การใช้ทรัพยากรในการบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษาเกิดประสิทธิภาพ

3. การบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะทำให้ภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาตรงกับความต้องการของสังคมและประเทศ

4. นักศึกษา ผู้ปกครอง ผู้จ้างงาน และสาธารณชนมีข้อมูลสำหรับการตัดสินใจ ที่ถูกต้องเป็นระบบ

5. สถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีข้อมูลที่ต้องเป็นระบบ ในการกำหนดนโยบาย การวางแผน และการบริหารจัดการด้านการศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือกับการประเมินคุณภาพภายนอก

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือได้แสดงความจำนงที่จะ ขอรับการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. รอบแรก ในปีการศึกษา 2544 สมศ. จึงได้จัดคณะผู้ประเมินคุณภาพภายนอก เข้าตรวจเยี่ยมสถาบันเมื่อวันที่ 4-6 กุมภาพันธ์ 2546 ประกอบด้วย

ศาสตราจารย์นักสิทธิ์	คุณพัฒนาชัย	ประธานกรรมการ
ศาสตราจารย์สวัสดิ์	ตันตระรัตน์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิพงศ์	เตชะดำรงสิน	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ไทย	ทิพย์สุวรรณกุล	กรรมการและเลขานุการ
นางสาวจันทนา	พรหมศิริ	ผู้ช่วยเลขานุการ

(ศึกษารายละเอียดผลการประเมินได้จากเอกสาร “รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ประจำปีการศึกษา 2544” โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา)

บทที่ 6

บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรต่อการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารและจัดการในสถาบันอุดมศึกษา ดังนั้น บุคลากรทุกคนจำเป็นต้องเข้าใจบทบาทและหน้าที่ในส่วนที่ตนต้องเกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาดำเนินควบคู่ไปกับการปฏิบัติงาน และถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงาน ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีหน้าที่แตกต่างกันไปตามความรับผิดชอบ นับตั้งแต่กรรมการสภาสถาบัน อธิการบดี/ รองอธิการบดี คณบดี/ ผู้อำนวยการ รองคณบดี/รองผู้อำนวยการ หัวหน้าภาควิชา/หัวหน้าหน่วยงานระดับต่าง ๆ บุคลากรสายวิชาการ (อาจารย์) และสายสนับสนุนวิชาการ ซึ่งหากทุกคนเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ รวมทั้งปฏิบัติตามข้อกำหนดที่หน่วยงานได้วางไว้ ก็จะส่งผลถึงคุณภาพตามภารกิจทั้ง 4 ด้าน เพื่อเป็นหลักประกันแก่สาธารณชน และให้เกิดความมั่นใจว่าบุคลากรทุกคนในสถาบันทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อผลิตที่มีคุณภาพ

บทบาทหน้าที่ของบุคลากรแต่ละระดับ มีดังนี้

1. สภาสถาบัน

สภาสถาบัน เป็นองค์การบริหารที่ทำหน้าที่กำกับ ดูแล และติดตามการดำเนินงานของสถาบัน รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะ และคำแนะนำในด้านต่าง ๆ ดังนั้น สภาสถาบันจึงจำเป็นต้องมุ่งเน้นดูแลนโยบายด้านคุณภาพของสถาบันตามภารกิจทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังต้องสนับสนุนเพื่อให้ทุกคนมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องคุณภาพ

2. อธิการบดี

อธิการบดี ทำหน้าที่ในการบริหารและจัดการเพื่อให้เกิดคุณภาพตามภารกิจ ทั้ง 4 ด้าน และในฐานะผู้บริหารสูงสุดของสถาบัน จึงมีบทบาทที่สำคัญในการสนับสนุน เพื่อให้เกิดระบบและกลไกการประกันคุณภาพในระดับสถาบัน คณะ วิทยาลัย สำนัก ภาควิชา และสนับสนุนด้านงบประมาณ บุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์ เพื่อให้เกิดความคล่องตัว ในการดำเนินงาน

3. คณบดี/ผู้อำนวยการ

คณบดี/ผู้อำนวยการ เป็นผู้ทำหน้าที่บริหารและจัดการหน่วยงานระดับคณะ/สำนัก ตามพันธกิจของแต่ละหน่วยงานเพื่อให้เกิดคุณภาพ โดยมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

3.1 ดำเนินการ หรือสนับสนุนเพื่อให้เกิดระบบและกลไกการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระดับคณะ/สำนัก และหน่วยงานย่อย เช่น สนับสนุนค่าใช้จ่าย บุคลากร แผนการพัฒนาต่าง ๆ เป็นต้น

3.2 ควบคุมดูแลเพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานเกิดความตระหนักในเรื่องคุณภาพ

3.3 กำกับดูแลการจัดทำรายงานการประเมินตนเองของหน่วยงานเพื่อนำเสนอสถาบัน

3.4 ประชุมภายในเพื่อรับทราบข้อมูล อ่านรายงานการประเมินตนเองของหน่วยงาน เสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานและสถาบัน

4. หัวหน้าภาควิชา/ฝ่าย/ศูนย์/งาน

หัวหน้าภาควิชา/ฝ่าย/ศูนย์/งาน เป็นผู้ทำหน้าที่บริหารจัดการหน่วยงานตามพันธกิจของแต่ละหน่วยงานเพื่อให้เกิดคุณภาพ โดยมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

4.1 ดำเนินการ หรือสนับสนุนเพื่อให้เกิดระบบและกลไกการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เช่น สนับสนุนด้านค่าใช้จ่าย บุคลากร แผนการพัฒนาต่าง ๆ เป็นต้น

4.2 ควบคุมดูแลเพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานเกิดความตระหนักในเรื่องคุณภาพ

4.3 กำกับดูแลการจัดทำรายงานการประเมินตนเองของหน่วยงานเพื่อนำเสนอคณะ/สำนัก/สถาบัน

4.4 ประชุมภายในเพื่อรับทราบข้อมูล อ่านรายงานการประเมินตนเองของหน่วยงาน เสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานและสถาบัน

5. บุคลากรสายวิชาการ (อาจารย์)

อาจารย์มีหน้าที่ตามพันธกิจของสถาบัน ได้แก่ สอน วิจัย บริการวิชาการ และถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์ หน้าที่ดังกล่าวเป็นภาระงานหลักที่อาจารย์ทุกคนจะต้องให้ข้อมูลทุกภาคการศึกษา รวมทั้งภาระงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย โดยระบุจำนวนชิ้นงาน ดังนี้

5.1 ภาระงานหลัก ได้แก่ งานสอน งานควบคุมปริญญาโท/วิทยานิพนธ์ที่ปรึกษาโครงการ/ปัญหาพิเศษ งานที่ปรึกษานักศึกษาและกิจกรรมชมรม งานวิจัยและพัฒนา และงานแต่ง/เรียบเรียงตำรา และหนังสือวิชาการ

5.2 ภาระงานอื่น ได้แก่ งานด้านบริหาร คณะกรรมการ/คณะทำงานงานบริการวิชาการ/วิทยากร/ที่ปรึกษา

นอกจากนี้ ยังมีหน้าที่ร่วมประชุมภายในเพื่อรับทราบข้อมูล อ่านรายงานการประเมินตนเองของหน่วยงาน เสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานและสถาบัน

6. บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ

หน้าที่และบทบาทของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ จะต้องดำเนินการตามภารกิจของแต่ละบุคคลที่ได้รับมอบหมายตาม Job Description คือ จะต้องปฏิบัติงานหลัก และงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วง รวมทั้งยังต้องให้ข้อมูลทุกปี/ภาคการศึกษา (ขึ้นอยู่กับหน่วยงานกำหนด) ในรายละเอียดจำนวนชิ้นงาน ดังนี้

6.1 ภาระงานหลัก ได้แก่ งานในตำแหน่งหน้าที่ งานพัฒนา งานบริหาร (ถ้ามี)

6.2 ภาระงานอื่น ได้แก่ งานสนับสนุนวิชาการ งานบริการทั่วไป งานทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม คณะกรรมการ/คณะทำงาน

นอกจากนี้ ยังมีหน้าที่ร่วมประชุมภายในเพื่อรับทราบข้อมูล อ่านรายงาน การประเมินตนเองของหน่วยงาน เสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานเพื่อให้ สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานและสถาบัน

จากบทบาทหน้าที่ของบุคลากรต่อการประกันคุณภาพการศึกษาตามที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าบุคลากรจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งเปิดใจกว้างเพื่อรับฟัง ความคิดเห็น และพร้อมที่จะปรับปรุงและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ การศึกษาเอกสาร และตำราที่เกี่ยวข้อง หรือเข้ารับการอบรม ประชุม สัมมนา เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างกัน จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการประกัน คุณภาพการศึกษา ซึ่งจะทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาประสบผลสำเร็จ และส่งผล ถึงคุณภาพของภารกิจทั้ง 4 ด้านของสถาบัน

บทที่ 7

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

การประกันคุณภาพการศึกษา ไม่ได้เป็นเพียงแค่นโยบายระดับกระทรวง และสถาบันอุดมศึกษาเท่านั้น แต่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2542 โดยระบุไว้ในหลักการจัดการศึกษา มาตรา 9 ข้อ 3 ว่า “ให้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา” ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นระบบอย่างจริงจัง เพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจ จึงขอนำสาระที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาที่ตราไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในมาตรา 4 หมวด 4 และหมวด 6 ให้ทราบดังนี้

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“มาตรฐานการศึกษา” หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ ที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา

“การประกันคุณภาพภายใน” หมายความว่า การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

“การประกันคุณภาพภายนอก” หมายความว่า การประเมินผลและการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่ สำนักงานดังกล่าวรับรอง เพื่อเป็นการประกันคุณภาพ และให้มีการพัฒนาคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

หมวด 4

แนวทางจัดการศึกษา

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้อง ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และ บูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

1. ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมา ของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

3. ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และ การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

4. ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทย อย่างถูกต้อง

5. ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียน อาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ
6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบ ควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบ การศึกษา

ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อ และให้นำผลการประเมินผู้เรียนตามวรรคหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ

ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มาตรา 28 หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีคุณลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล ให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ

สาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา นอกจากคุณลักษณะในวรรคหนึ่ง และวรรคสองแล้ว ยังมีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูง และการค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ในแต่ละระดับการศึกษา

หมวด 6

มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา

มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก

ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนด ในกฎกระทรวง

มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา 49 ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชน ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้ง ในทุกห้าปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

มาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสาร หลักฐานต่าง ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการของ

สถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติม ในส่วนที่พิจารณาเห็นว่าเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติภารกิจของสถานศึกษา ตามคำร้องขอ ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคล หรือ หน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง ที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของ สถานศึกษานั้น

มาตรา 51 ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้ตาม มาตรฐานที่กำหนด ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำ ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุง แก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการดังกล่าว ให้สำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษารายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ทบวงมหาวิทยาลัย, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา. นโยบาย แนวทาง และวิธีการ
ประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย, 2544.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. คู่มือประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
ธนบุรี, 2547.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. กฎกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกัน
คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2546. หนังสือเวียน
กระทรวงศึกษาธิการ, 28 กรกฎาคม 2546.
- สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. แผนกลยุทธ์พัฒนาสถาบันระยะยาว
15 ปี (พ.ศ. 2545-2559) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2544.
- . แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2543.
- สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา. คู่มือ
การประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
พระนครเหนือ. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2546.
- . เอกสารโครงการจัดตั้งศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าพระนครเหนือ. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
พระนครเหนือ, 2544.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). กรอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับอุดมศึกษา ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2546.

อุทุมพร จามรมาน. บทบาทของทุกคนในมหาวิทยาลัยเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา. เอกสารประกอบการบรรยายเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2543.

ภาคผนวก

เอกสารการประกันคุณภาพการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

เอกสารของศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา สจพ.

1. คู่มือประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2546
2. สารบัญรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา, (เอกสารอัดสำเนา) 2546
3. องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์กลางการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ฉบับแก้ไขครั้งที่ 1, พฤษภาคม 2547, 2547
4. แบบฟอร์มรายงานการประเมินตนเองสำหรับสถาบัน
5. แบบฟอร์มรายงานการประเมินตนเองสำหรับคณะวิชา
6. แบบฟอร์มรายงานการประเมินตนเองสำหรับหน่วยงานสนับสนุนวิชาการ

เอกสารของหน่วยงานอื่น ๆ

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
2. พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543
3. คู่มือหลักสูตรฝึกอบรมผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย (ระดับคณะวิชา/หน่วยงานเทียบเท่า), ทบวงมหาวิทยาลัย, 2546
4. กรอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พฤศจิกายน 2546, สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2546
5. กฎกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2546, 28 กรกฎาคม 2546

6. นโยบาย แนวทาง และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา,
ทบวงมหาวิทยาลัย, 2544

หมายเหตุ : สามารถศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา และ
Download เอกสารบางฉบับได้ที่ Website ศูนย์ประกันคุณภาพ
การศึกษา : <http://qa.kmitnb.ac.th>

ปฏิทินการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง
และการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ช่วงเวลา	กิจกรรม	ผู้ดำเนินงาน/ผู้รับผิดชอบ
1 มิ.ย. - 31 พ.ค. ของปีถัดไป	<ul style="list-style-type: none"> - เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) - จัดทำ SAR ระดับภาควิชา/ฝ่าย/กอง - ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในระดับภาควิชา/ฝ่าย/กอง - จัดทำ SAR ระดับคณะ/วิทยาลัย/สำนัก - หน่วยงานระดับคณะประเมินตนเอง - คณะ/วิทยาลัย/สำนัก จัดส่ง SAR ให้ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา - แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายใน ระดับคณะ/วิทยาลัย/สำนัก - คณะกรรมการประเมินฯ ศึกษ SAR และประชุมวางแผนการตรวจเยี่ยม - และประเมินหน่วยงานระดับคณะ - คณะกรรมการประเมินฯ ตรวจเยี่ยม/ประเมินคณะ/วิทยาลัย/สำนัก - และจัดทำรายงานผลการประเมิน - คณะ/วิทยาลัย/สำนัก รับรองรายงานผลการประเมิน - ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา สรุปผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน เสนอสถาบัน 	ทุกหน่วยงาน
1 มิ.ย. - 31 ส.ค.		ภาควิชา/ฝ่าย/กอง
ภายในวันที่ 15 ก.ย.		คณะ/วิทยาลัย/สำนัก
1 ต.ค. - 30 พ.ย.		คณะ/วิทยาลัย/สำนัก
สัปดาห์ที่ 1 - 2 เดือน ธ.ค. ม.ค.		ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา คณะกรรมการประเมินฯ
		คณะกรรมการประเมินฯ
		คณะ/วิทยาลัย/สำนัก
		ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา

“... การประเมินคุณภาพภายในและภายนอกเป็นสิ่งที่ต้องทำเป็น
ปกติวิสัย ต้องทำทุกวัน เนื่องจากคุณภาพไม่ได้เป็นเพียงช่วงเวลาใด
เวลาหนึ่ง แต่คุณภาพต้องมีสม่ำเสมอ จึงมีความจำเป็นที่ต้องทำทุกวัน
เป็นประจำ และต่อเนื่อง ...”

ศาสตราจารย์ ดร. ชัยอนันต์ สมุทวณิช

การประกันคุณภาพการศึกษา
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ISBN 974-19-3202-2

ผู้จัดทำ ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ถนนพิบูลสงคราม แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ กรุงเทพฯ 10800
โทรศัพท์/โทรสาร : 0-2912-2021
E-mail : qa@kmitnb.ac.th
Website : <http://qa.kmitnb.ac.th>

ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2547

จำนวนที่พิมพ์ 2,000 เล่ม

พิมพ์ที่ ศูนย์ผลิตตำราเรียน สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ